

Силабус курсу
Розвиток фінансової грамотності у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань 011 Освітні, педагогічні науки
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта»
Рік навчання: 3
Семестр: 5
Кількість кредитів: 5
Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП	канд. екон.наук, доц.кафедри освітології і педагогіки Дем'янюк Антоніна Вікторівна
Контактна інформація	a.demianiuk@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Дисципліна «Розвиток фінансової грамотності у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку» спрямована на формування у здобувачів освіти знань про сутність, значення та основи фінансової грамотності як важливої складової сучасної освіти. У межах дисципліни розглядаються законодавчі засади фінансової освіти, структура та зміст Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді України, що визначає ключові компетентності для дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.

Особлива увага приділяється формуванню в дітей базового розуміння грошей і фінансових угод, уміння планувати власну фінансову поведінку, раціонально використовувати ресурси, усвідомлювати ризики й забезпечувати фінансову безпеку. Також вивчаються основи підприємницької діяльності, права споживача у фінансовій сфері, питання запобігання шахрайству та розвитку обачності у фінансових рішеннях. Важливою складовою курсу є аналіз ролі сім'ї та закладу освіти у формуванні фінансової культури дітей, визначення ефективних педагогічних підходів і методів, що сприяють розвитку фінансової грамотності як життєвої компетентності майбутнього громадянина.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1. Вступ до фінансової грамотності: поняття, значення, законодавчі засади	Знати основні поняття фінансової грамотності, її значення для особистісного розвитку дитини та соціалізації. Розуміти законодавчі засади, державні програми та ініціативи з формування фінансової культури населення. Вміти пояснювати дітям базові фінансові поняття та формувати позитивне ставлення до раціонального використання ресурсів.	Питання, завдання

2 / 2	2. Структура Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді України: змістові розділи, ключові компетентності для старшого дошкільного і молодшого шкільного віку	Знати структуру, мету та змістові розділи Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді України. Розуміти вікові особливості формування фінансових компетентностей у дітей. Вміти використовувати Рамку для планування освітнього процесу та добору змісту занять із фінансової грамотності.	Питання, завдання
4 / 4	3. Основи розуміння грошей та фінансових угод	Знати функції, види та символіку грошей, поняття ціни, вартості, доходів і витрат. Розуміти зміст фінансових угод, правила обміну та значення чесності у фінансових відносинах. Вміти організовувати ігрові та пізнавальні ситуації для формування у дітей базових уявлень про гроші й фінансові операції.	Питання, завдання, тести
4 / 4	4. Планування фінансової поведінки та управління ресурсами	Знати принципи планування, заощадження, розподілу особистих і сімейних ресурсів. Розуміти важливість відповідального ставлення до грошей і матеріальних благ. Володіти навичками розроблення освітніх занять, спрямованих на розвиток умінь планувати фінансову поведінку дітей.	Питання, завдання
4 / 4	5. Фінансові ризики, безпека та підприємницька діяльність	Знати види фінансових ризиків і способи їх мінімізації. Розуміти основи фінансової безпеки, бережливості, обачності та початків підприємницького мислення. Вміти формувати у дітей уявлення про відповідальне ставлення до грошей, уникання ризиків і розуміння цінності праці.	Питання, завдання
4 / 4	6. Фінансова система та права споживача	Знати структуру фінансової системи держави та роль споживача у фінансових відносинах. Розуміти права й обов'язки споживачів фінансових послуг та способи їх захисту. Володіти навичками інтеграції знань про фінансову систему в освітній процес.	Питання, завдання
2 / 2	7. Фінансова безпека: прості правила, шахрайство, обачність	Знати основні правила фінансової безпеки та види фінансового шахрайства. Розуміти важливість формування обачної поведінки у фінансових ситуаціях. Вміти навчати дітей розпізнавати ризиковані ситуації та застосовувати безпечні фінансові практики в повсякденному житті.	Питання, завдання
2 / 2	Тема 8. Роль сім'ї та закладу освіти у розвитку фінансової грамотності у дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку	Знати значення сім'ї та освітнього середовища у формуванні фінансової культури дитини. Розуміти особливості взаємодії педагогів і батьків у процесі розвитку фінансової грамотності. Вміти організовувати партнерську співпрацю з родинами та створювати умови для практичного застосування дітьми фінансових знань.	Питання, завдання, тести

Літературні джерела

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; С. Семчук, С. Попиченко [та інші]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань : Візаві, 2021. 252 с.
2. Аніщук А. Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти: навч. посібн. для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 268 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskilknoyi%20osvity.pdf
4. Дем'янюк А.В., Білоус І. І. Сучасні аспекти організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2025. Вип. 7. С. 40–47.
5. Дем'янюк А. Партнерство закладів дошкільної освіти і батьків: досвід Польщі та можливості його впровадження в Україні. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2025. Вип. 1. С. 215–224.
6. Дошкільна та початкова освіта в сучасному педагогічному просторі: [монографія] / за заг. ред. О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 352 с.
7. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
8. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи: зб. наукових праць: в 2-х ч. / за заг. ред.: О.О.Максимової, М.А.Федорової. Житомир: ФОП Левковець, 2022. Ч.1. 245 с.
10. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. Ребухи Л.З. [Ребуха Л.З., Білоус І.І., Дем'янюк А.В., Кричківська О.В., Савіцька В.В., Брик Р.С., Кавецький В.Є.]. Тернопіль, ЗУНУ. 2022. 143 с.
11. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку/Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
12. Кузнєцова К.С., Комісарик М.І., Танявська Я.А., Беспалько Г.М., Інноваційні технології в дошкільній освіті: навч. посібник. Чернівці: Видавничо-інформаційний центр «Місто», 2023. 270 с.
13. Методичні рекомендації щодо організації дошкільної освіти дітей у 2025/2026 н.р. МОН № 1/17853-25 від 28.08.2025.
14. МОН і уряд затвердили необхідну нормативку для імплементації Закону «Про дошкільну освіту». URL: <https://surl.li/mnnzwwk>
15. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/nbu-strategy-fingramotnosti-2030-compressed.pdf?v=6>
16. Педагогічне партнерство ЗДО з учасниками освітнього процесу: навчально-методичний посібник / укл. Л. В. Бобро. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 146 с.
17. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України. URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#ramky-kompetentnostey>
18. Ролік В., Гавриш Н., Косенчук О., Піроженко Т. Мої перші гроші: парціальна програма з розвитку фінансової грамотності та формування фінансових компетентностей у дітей старшого дошкільного віку / Вікторія Ролік, Наталя Гавриш, Ольга Косенчук, Тамара Піроженко. Київ, 2024. 45 с.
19. Русин Н.М., Черепаня Н.І., Мішко М. Формування фінансової грамотності у дітей дошкільного віку в різних видах діяльності. Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА». 2024. Випуск 1(36). С. 201–207.
20. Стягунова О. Формуємо соціально-фінансову грамотність у дошкільнят. Платформа розвитку дошкільнят. 2024. 7 с.

21. Центр фінансових знань. URL: <https://talan.bank.gov.ua/pedagogam>

22. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти № 1/9-148 від 16 березня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті (теми 1–4)	Модульна контрольна робота (теми 1–4)	Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті (теми 5–8)	Модульна контрольна робота (теми 5–8)	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконане завдання

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Модульна робота – вид контролю, при яких засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Модульна контрольна робота проводиться в Moodle і складається з двох частин: тестові завдання (20 тестів, максимально 60 балів) та два теоретичних питання (максимально 40 балів). 1 теоретичне питання, за відповідь на яке здобувач може отримати від 0 до 20 балів:

15–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

10–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, не в повному обсязі його викладає під час відповіді, допускає несуттєві неточності та фрагментарно інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, частково його викладає під час відповіді, допускає неточності, без аргументації інтерпретує отримані результати

1–4 балів – недостатньо володіє навчальним матеріалом, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, здобувач на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, здобувач освіти належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування

навчального матеріалу; здобувач освіти припускається значних помилок у виконанні завдання, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; здобувач освіти не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Шкала оцінювання:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом